

Pierre Evald

Fra stempelpude til selvbetjening

- af biblioteksarbejdets historie og status

Til Jane

History of technology,
that's bullshit.
It's history!
(David Noble)

EXIT-projektet
Danmarks Biblioteksskole
Aalborgafdelingen 1996

Fra stempelpude til selvbetjening

- af biblioteksarbejdets historie og status / af Pierre Evald

© Pierre Evald

1. udgave, 1. oplag 1996

Del 1: Perioden til 1990

Del 2: Status i 1990'erne

Begrænset oplag i papirform
men Del 1 foreligger i elektronisk form på www

Layout: Bruno Kjær

Sat med Univers og Times

Tryk: Danmarks Biblioteksskole, Aalborg

Danmarks Biblioteksskole
Aalborgafdelingen 1996

Indholdsfortegnelse

Del 1. Perioden indtil 1990

1.0	Indledning .....
1.1	Undersøgelsesmetode.....
2.0	Pionertiden til 1920 .....
2.1	Personaleforhold.....
2.2	Lokaler.....
2.3	Udlånsarbejde .....
2.4	Mod 'åbne hylder' .....
2.5	Udlånsregler .....
2.6	Udlånsnotering.....
2.7	Sammenfatning.....
2.8	Litteratur .....
3.0	Udbygning 1920 – 1960.....
3.1	Personalets uddannelse og sammensætning.....
3.2	Lokaler og biblioteksindretning .....
3.3	Arbejdsorganisering.....
3.4	Udlånsnotering.....
3.5	Sammenfatning.....
3.6	Litteratur .....
4.0	Ekspansion 1960 – 1990.....
4.1	Personale: uddannelse og sammensætning.....
4.2	Lokaler
4.2.1	Skrankeindretning .....
4.3	Arbejdsorganisering.....
4.3.1	Bibliotekardagen i Odense 1959 .....
4.3.2	Rationaliseringskomiteens betænkning 1964.....
4.3.3	Arbejds- og samarbejdsforhold .....
4.3.4	Formidlingsarbejdets institutionalisering.....
4.3.5	Organisationsplanlægning i danske folkebiblioteker 1970.....
4.3.6	Kollektiv ledelse .....
4.4	Overgang til fotonotering .....
4.5	Kortlægning af udlånspraksis i 1970'erne.....
4.6	Forsøg med elektronisk udlånskontrol .....
4.7	Sammenfatning.....
4.8	Litteratur .....

Del 2. Status i 1990'erne

5.0	Teknologiskift 1990 - 1995 .....
5.1	Implementering i Bjerringbro 1988.....
5.2	Benyttelse af udlånskontrollsystem .....
5.3	Sikring af materialerne .....
6.0	Fysisk arbejdsmiljø.....
7.0	Arbejdspladsindretning i ekspeditionsområdet.....
7.1	Ny design i ekspeditionsområdet .....
7.2	Perifert udstyr .....
8.0	Psykisk arbejdsmiljø.....
9.0	Nye færdigheder .....
9.1	Systemadministratorer og superbrugere.....
9.2	Intern uddannelse af kontoransatte .....
10.0	Jobindhold .....
11.0	Arbejdsorganisering .....
11.1	Fællesekspedition.....
12.0	Personaleressourcer og –sammensætning .....
13.0	Selvbetjening.....
13.1	Introduktion af selvbetjening .....
13.2	Status for selvbetjening .....
13.2	Selvbetjening på biblioteker i udlandet .....
14.0	Udviklingstendenser i ekspeditionsområdet.....
15.0	Sammenfatning .....
16.0	Litteratur .....

Figurliste

Del 1. Perioden indtil 1990

- Fig. 1. Protokol og 'lukkede hylder'
- Fig. 2. Udlånslokaler
- Fig. 3. Placering af skranken
- Fig. 4. Indikatorer
- Fig. 5. Kasser med bogkort
- Fig. 6. Skrankearbejde
- Fig. 7. Browne-systemet
- Fig. 8. Indmeldelsesblanket og Lånerkort
- Fig. 9. Varselskort
- Fig. 10. Reservering
- Fig. 11. Udlånsekspeditionen i Kolding
- Fig. 12. Planløsninger
- Fig. 13. Ekspeditionsskranke
- Fig. 14. Frederiksberg 1935
- Fig. 15. Personalesammensætning
- Fig. 16. Fotonotering
- Fig. 17. Udstyr og hulkort til fotonotering
- Fig. 18. Nyindretning til fotonotering
- Fig. 19. Funktionsdiagrammer for ekspeditionsområdet
- Fig. 20. Fotonoteringssystem
- Fig. 21. Newarkssystem
- Fig. 22. Fra håndværkstradition til arkitekttegning

Del 2. Status i 1990'erne

Fig. 23. Implementering af udlånskontrol og Udlånskontrol

Fig. 24. Udlånskontrol og Jobtilfredshed

Fig. 25. Stress-faktorer og Gener ved skærmarbejde

Fig. 26. Arbejdspladsindretning til DDE-skranke

Fig. 27. Arbejdspladsindretning til DDE-skranke

Fig. 28. Ekspeditionsområde på Herning Centralbibliotek

Fig. 29. Egvad Bibliotek

Fig. 30. Ekspeditionsområde på Herning Centralbibliotek

Fig. 31. Kendskab til edb som værktøj og Kreativitet og innovationsevne

Fig. 32. Jobkvalifikationer og Jobkrav

Fig. 33. Ekspeditionsskranke

Fig. 34. Skrankesystem

Fig. 35. Skrankesystem

Fig. 36. Skrankesystem

Fig. 37. TOR-IN selvbetjeningsenhed

Fig. 38. TOR-IN med sorteringsenhed

Fig. 39. Robotten Harry

Bilagsliste

Bilag 1. Udlånsdata

Bilag 2. Udlånsreglement

Bilag 3. Udlånskranke

Bilag 4. Typeplaner

Bilag 5. Lånervejledning og kontrol

Bilag 6. Sammenligning af noteringssystemer

Bilag 7. Kommunedatas 1. systembeskrivelse af udlånskontrol. 1982

Bilag 8. Reglement fra Herning Centralbibliotek

Bilag 9. Lånerkort

Bilag 10. Teknologidesign

Bilag 11. Teknologidesign

Bilag 12. Projektoplæg til nyudformning af ekspeditionsområde

Bilag 13. Spørgeskema